

Yazının konusu kadınlara karşı şiddet olmakla birlikte böyle bir başlık atmak konuyu daraltmak olurdu. Kadınlara karşı şiddeti ülkedeki şiddetin çerçevesinde ya da onun özel bir biçimi olarak anlamak gerekir.

Bu anlayışı ilk kez **Sol içi şiddet ve Nebil Rahuma olayı** başlıklı yazıda etraflıca açıklamıştım. Bu yazı internetten veya www.yazinv.org adresinden bulunabilir. Bu siteye aylardır bakmamıştım. Orada herhangi bir yazının okunma sayısını ancak içerden görebiliyorsunuz; 3740 kere okunmuş.

Yazının ana fikri; Türkiye'nin bir şiddet toplumu olduğu ve sol içi şiddetin de bunun özel biçimini oluşturduğuydu. Herkes sol içi şiddete karşı olmasına rağmen yıllarca bu şiddet durmamıştı. Bugün durmuş gibi görünmesi ortadan kalktığından değil, solun zayıflığından kaynaklanmaktadır. Yazıda sol içi şiddetin ancak geriletilebileceği ama ortadan kaldırılamayacağı savunuluyordu.

Türkiye bir şiddet toplumdur; erkeklerin erkeklere yönelik şiddeti, erkeklerin kadınlara yönelik şiddeti, kadın ve erkeğin çocuğa yönelik şiddeti, hayvanlara yönelik şiddet, doğaya yönelik şiddet... Şiddet her yerden fışkırmaktadır.

Burada önemli olan, bu şiddeti devlet şiddetine indirgememektir. Bu ülkede devletin açık şiddet uygulaması vardır, az da değildir ama ülkedeki toplumsal şiddet devlet şiddetinden geniş boyuta sahiptir.

Kadına yönelik şiddetin de bu çerçevede düşünülmesi gerekir. Bu şiddeti genel bağlamından kopartarak incelemeye kalktığınızda biraz geriletmekten ileriye gidemezsiniz ve neden böyle

olduğunu da bir türlü anlayamazsınız. Bu ülkede kadın şiddetin sadece mağduru değil aynı zamanda aktörlerinden birisidir.

Bu ülkede ensestinin yaygın olduğu bilinen bir sırdır, yaygınlık resmi rakamların oldukça ilerisindedir. Büşra Sanay'ın **Kardeşini Doğurmak – Türkiye’de Ensest Gerçeği** kitabını okursanız, aile içinde ya da akraba çevresinde gerçekleşen ensestte annelerin nasıl suç ortağı olduklarını ya da olayın örtbas edilmesine çalıştıklarını da öğrenebilirsiniz.

Şiddet toplumumuzda kültürün önemli bir bileşenidir. Bu bileşen bazen kadına yönelik şiddette bazen çocuğa yönelik olanda, erkeklerin erkeklere karşı şiddetinde ya da devlet şiddetinde somutlaşır.

Bu şiddeti besleyen önemli kaynaklardan birisi yaklaşık 40 yıldır azalarak ve artarak süren savaştır. Burada unutulmaması gerekir; bu savaştan önce de, mesela 1960’lı yıllarda da Türkiye bir şiddet toplumdurdu. O yıllarda kadına ve çocuğa yönelik şiddetin az gibi görünmesi aldatıcıdır çünkü iletişim imkanları bugünkü kadar gelişmediği için çok sayıda olay duyulmuyordu.

Şiddetin bir başka beslenme kaynağı da ülkenin silahlı gücünün sadece içeriye değil dışarıya da yönelmesidir. **Alt Emperyalizm ve Türkiye** (2000) kitabında ülke alt emperyalizminin özellikle askeri yanının ağır bastığını belirtmiştim. Sonraki yirmi yıl içinde ekonomik ya da belirgin olarak ortaya çıkmakla birlikte (Bkz. **Küresel iç savaş ve Türkiye**) askeri yan halen ön plandadır. Başka topraklarda operasyon yapmanın, işgal etmenin yüceltiği ortam mutlaka içerdeki şiddeti de besleyecektir. Önemle yeniden belirtmek gerekirse; bu şiddet devlet şiddetinden ibaret değildir. Şiddet, toplumsal kültürün önemli bileşenleri arasındadır. Bunu anlamadan sol içi şiddeti, kadına yönelik şiddeti ve şiddetin diğer çeşitlerini çözümleyemezsiniz.

Bu şiddetin tek bileşenlerine karşı çıkmak da gerekli olmakla birlikte, şu veya bu alanda nisbi gerilemenin ilerisinde sonuç elde etmek neredeyse mümkün değildir.

Kadına yönelik şiddete herkes karşıdır, ama oluyor; tıpkı sol içi şiddetin yoğun olduğu zamandaki gibi...

Burada kadına yönelik şiddeti dar anlamda yani fiziki saldırıyla sınırlandırarak ele alıyoruz. Kadına yönelik şiddet başka toplumlarda da bulunmakla birlikte fiziki şiddet ve kadın cinayetleri sadece bazı toplumlarda belirgin olarak vardır.

Kadına yönelik şiddetin neredeyse ortadan kalkması ya da belirgin olmayacak kadar geriletebilmesi ancak toplumsal kültürdeki önemli değişimle mümkündür. Benzeri sol içi şiddete yönelik olarak da belirtilebilir.

“Çözüm devrimdedir” gibi bir belirleme fena halde kolaycılıktır ve doğru da değildir. Bir şiddet toplumunda politik iktidarın sınıfsal yapısının değişmesiyle devrim gerçekleşse bile, toplumsal kültürün önemli bileşeni olan şiddet azalsa bile sürecektir. Politik iktidarın sınıfsal yapısının değişmesinin toplumsal kültüre etkisi çok yavaştır.

Ek olarak, devrim olmadan toplumsal kültürde önemli değişimin yaşandığı örnekler vardır; Batı Almanya gibi... 1968 hareketi bu toplumda büyük bir kültürel değişime yol açtı ve bu değişim yaklaşık otuz yıl süren mücadeleyle gerçekleşti. Kapitalizm kaldı ama başka bir kapitalizm oldu, toplumsal kültür değişti. (Bkz. **68’den ne kaldı?**)

Bu ülkede 68 hareketi toplumsal kültürü değiştirmek için değil, devrim için yola çıkmıştı. Bunu yaparken ülke tarihiyle –Nazi geçmiş ve Weimar Cumhuriyeti ile) hesaplaşması ve bu hesaplaşmayı politik düzeyle sınırlı tutmaması, devrim olmasa bile toplumsal kültürün değişmesiyle sonuçlanacaktı.

Almanya 68’i, Türkiye 68’inin aklına bile gelmeyen bir olguyla, hakim aile kültürüyle hesaplaştı. Bu hesaplaşmanın yapılabilmesi için önce böyle bir sorun olduğunun bilinmesi gerekiyordu. 1960’lı yıllarda Adorno ve Horkheimer Almanya’da faşizmin özellikle kültürel yönden başarılı olmasını, büyük kitle desteğine sahip olmasını toplumdaki “otoriter aile” yapısına bağlamışlardı. Babanın mutlak otoriteye sahip olduğu, isteklerine karşı çıkılamayan bir aile kültürü vardı. Bu anlayış Freud’dan kaynaklanmakla birlikte, Alexander Mitscherlich’in de eklenebileceği isimler tarafından geliştirildi. Adorno ve Horkheimer’in **Otoriter Aile** kitabı çığır açıcı oldu.

Burada farklı faşizm tahlili vardır. III. Enternasyonal, Troçki ve dönemin bilinen diğer isimleri gibi

sınıfsal yapıyı analiz etmekle sınırlı kalmaz; faşizmin kitle desteğini nasıl sağlayabildiğini ve bunun toplumsal kültürdeki hangi bileşenlere dayandığını anlamaya çalışır.

Bizden örneklemek gerekirse; 12 Eylül faşizmi büyük gayret göstermesine rağmen kitle temeli yaratamamıştır. Genel olarak desteklenmiş ama bu destek aktif harekete dönüşmekte sınırlı kalmıştır. Bunda ne kadar darbe yemiş olursa olsun solun gücünün de payı vardır ve bu güç asıl olarak 1990 sonrasında ya da reel sosyalizmin tarihe karışmasının ardından, içinde bulunduğu yeniden yükselme sürecini sürdürememiş, dağılmaya girmiştir.

1984'ten beri süren savaşın kitle temelini oluşmasında önemli katkısı bulunmakla birlikte bu savaş olmayı oluşturmamış, toplumsal kültürde eskiden beri varolanı geliştirmiştir.

Bizdeki 68 hareketi köklü bir toplumsal eleştiriye yönelmedi ya da devrimi amaçlamanın her sorunu çözümlenebileceğini sandı. Ülke tarihini sorgulamak yerine, o tarihin bir bölümünü geliştirmeyi hedefledi (İkinci Milli Kurtuluş Savaşı). Almanya'nın aksine marksist klasiklerin yeni yayınladığı 1960'lı yılların Türkiye'sinde bunun anlaşılabilir nedenleri vardır ama durum budur. Bu bağlamda toplumdaki şiddetin sadece devlet şiddetini indirgenmesi de anlaşılabilir.

Kapsayıcı bir değişim stratejisi geliştirebilmek için önce durumun anlaşılması gerekiyor ve bu da şiddet toplumunu anlamadan mümkün değildir.